

1988-01-01

วัฒนธรรมชนชั้น

สัณญา สัณญาวิวัฒน์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

สัณญาวิวัฒน์, สัณญา (1988) "วัฒนธรรมชนชั้น," *Journal of Social Sciences*: Vol. 25: Iss. 1, Article 9.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss/vol25/iss1/9>

This Book Review is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Social Sciences by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

วิจารณ์หนังสือ

วัฒนธรรมพื้นบ้านของ ผศ. ประเทือง คล้ายสุบรรณ์ (สุทธิดารการพิมพ์ 2531)

หนังสือ “วัฒนธรรมพื้นบ้าน” ของอาจารย์ประเทือง คล้ายสุบรรณ์ แห่งวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา เป็นเรื่องคติชาวบ้าน (หรือที่ฝรั่งเรียกว่า Folklore) ของไทยซึ่งอาจารย์ประเทืองใช้คำว่า วัฒนธรรมพื้นบ้านแทน และได้ประมวลเรื่องราวของชาวบ้านที่เป็นของเก่าเล่าต่อปากและประเพณีสืบๆ กันมาหลายชั่วอายุคน ในรูปคติความเชื่อประเพณี นิยาย นิทาน เพลง ภาษิต ปริศนาบททาย คติประเพณี สถาปัตยกรรม ตลอดจนการเล่นของเด็ก โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 13 บท คือ

บทที่ 3-4 เรื่องเพลง

5 เรื่องนิทาน

6-7 และ 9 เรื่องภาษา (ภาษิต คำทาย ภาษาดิน)

8 เรื่องความเชื่อทางไสยศาสตร์

10-14 เรื่องคติประเพณีต่างๆ รวมทั้งการเล่นของเด็ก

15 เรื่องประเพณีและมหกรรมชาวบ้าน

ส่วนบทที่ 1-2 เป็นความนำ บทที่ 16-18 เป็นวิธีการเก็บข้อมูล ภาคผนวกและบรรณานุกรม

หนังสือนี้มีข้อน่าสนใจหลายอย่าง ประการแรก เป็นหนังสือที่ได้ประมวลเรื่องไทยโบราณ หรืออาจเรียกว่า “ไทยแท้” กันต่างๆ เอาไว้มากชนิดที่ไม่เคยมีใครทำเช่นนี้มาก่อน ไม่ว่าจะเป็นบทเพลง ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ภาษาความเชื่อ คติประเพณีต่างๆ ประการที่สอง หนังสือพยายามยกตัวอย่างเรื่องนั้นๆ จากภาคต่างๆ ของสังคมไทย ทำให้เห็นภาพและเข้าใจเรื่องนั้นๆ ของไทยได้กว้างขวางยิ่งขึ้น ประการที่สามอาจารย์ประเทืองได้รวบรวมเรื่องเก่าๆ ซึ่งหลาย

คนอาจลืมไปแล้ว แต่ชาวบ้านชนบทยังคงยึดถือปฏิบัติอยู่ หรือคนเฒ่าคนแก่ยังพอจำได้ เช่น สุภาษิต ปริศนาคำทาย ชื่อโรคบางอย่าง พวกนิทานปรัมปรา ประการที่สี่ สำหรับบางเรื่อง เช่น ภาษิตและปริศนาคำทายได้กล่าวถึงแหล่งกำเนิดหรือที่มาของเรื่องนั้นไว้ด้วยช่วยให้ความเข้าใจได้ดีขึ้น ประการที่ห้า บางเรื่อง เช่น ปริศนาคำทายได้แยกประเภทคำทายเกี่ยวกับพืช สัตว์ ธรรมชาติ กิริยาอาการ เครื่องใช้ ของกิน การละเล่น เป็นต้นไว้ด้วย เหมาะแก่การศึกษาค้นคว้าต่อไป และที่สำคัญหนังสือนี้ ้วยการประมวลเรื่องไทยเรื่องต่างๆ ดังกล่าวได้แสดง “ปัญญาไทย หรือ Folk Wisdom เอาไว้ด้วย ในรูปของความเชื่อโชคลาง นิทาน บทเพลง ศิลปะหรือสุภาษิต เช่น ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ จากมดคืบไต่ยัยรัง แสดงว่า ฝนจะตกหรือน้ำจะท่วม จักกะจั่นร้องมาก ๆ แสดงว่าฝนจะแล้ง ทอนเย็นท้องฟ้าสีแดง ลมพายุจะมา หรือความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ ห้ามคนเป็นไข้กินขนุน ห้ามคนเป็นฝีกินข้าวเหนียว หรือความรู้จากสุภาษิต เช่น หว่านพืชเช่นไรได้ผลเช่นนั้น น้ำผึ้งเรือเสือฟังบ้า รกคนดีกว่ารกหญ้า ความประมาท คือทางแห่งความตาย สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น สิบพ่อคำไม่เท่าพระยาเลี้ยง เป็นต้น

นอกจากนั้น หากนำเอาวัฒนธรรมของแต่ละสังคม อันประกอบด้วยสถาบันสังคม สถาบันต่างๆ พร้อมด้วยองค์ประกอบ มาเป็นเกณฑ์การประเมินค่าหนังสือนี้แล้วก็จะเห็นว่าหนังสือนี้ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมไทยในส่วนที่เป็นสถาบันหลักๆ ไว้เป็นจำนวนมาก เฉพาะที่กล่าวไว้อย่างชัดเจนก็มี สถาบันศิลปะและนันทนาการ สถาบันศาสนาและความเชื่อสถาบันภาษา ส่วนที่แฝงอยู่ในหัวข้อต่างๆ 13 หัวข้อนั้นก็จะมีเรื่องของสถาบันครอบครัว สถาบันอนามัย สาธารณสุข สถาบันการเมือง สถาบันเศรษฐกิจและสถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนที่แฝงแต่เป็นเรื่องของสถาบันสังคมเหล่านี้ อาจปรากฏในรูป นิทาน สุภาษิต เพลง ศิลปกรรม อันรวมถึง หัตถกรรม สถาปัตยกรรม งานศิลป์ ระบาย ละคร หรือขนบธรรมเนียมประเพณีชาวบ้าน ตัวอย่างเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงปลอบเด็ก เพลงประกอบการเล่นของเด็ก การเล่นของเด็กศิลปกรรมเกี่ยวกับเด็ก สถาปัตยกรรม ตัวอย่างเกี่ยวกับสถาบันการเมือง เช่น นิทานเกี่ยวกับเจ้าผู้ครองนคร วีรบุรุษ ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจบารมีของผู้นำ ลักษณะพิเศษของผู้นำ ถ้อยคำสุภาษิตต่างๆ ตัวอย่างเกี่ยวกับสถาบันอนามัยสาธารณสุข เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของคนไข้ ความรู้เกี่ยวกับพืชที่ทำเป็นยา กาฬโรค แก้วโรค ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ร้าย

มาจากสัต์ว์ ความรู้เกี่ยวกับวัตถุ ความรู้เกี่ยวกับโรค และกลวิธีในการรักษา เป็นต้น ตัวอย่างเกี่ยวกับสถาบันเศรษฐกิจ เช่น เพลงประกอบการทำงาน สุภาษิต ความเชื่อเกี่ยวกับการทำมาหากิน ความรู้เกี่ยวกับสัต์ว์ใช้งาน ศิลปะเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ประกอบอาชีพ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป หนังสือเล่มนี้เหมาะกับคนที่ต้องการศึกษาวัฒนธรรมไทยระดับชาวบ้าน ประมวลความรู้กันต่างๆ เกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันไว้ได้มากมายอย่างน่าทึ่ง แม้จะมีข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนที่อาจปรับปรุงหนังสือให้ดีขึ้นบางจุด เช่น ไม่ได้นำเอาความรู้ทางสังคมวิทยามานุษยวิทยามาเป็นเค้าโครงเสนอเรื่อง ซึ่งอาจทำให้หนังสือมีความชัดเจน เข้ารูปรอยกับความรู้สมัยใหม่ ไม่เสนอเรื่องกระโดดไปกระโดดมา หรือมีหัวข้อ ซ้ำซ้อนที่เป็นสถาบันสังคมสถาบันต่าง ๆ เป็นต้น และการทำฟุ่ตโน้ตและบรรณานุกรมที่ไม่สมบูรณ์บ้างก็ตาม ผู้วิจารณ์ก็มีความพอใจหนังสือเล่มนี้ไม่เสียค่าเงินที่ซื้อ และขอบคุณอาจารย์ประเทือง ผู้เขียนรวบรวม ที่ใช้ความวิริยอุตสาหะจัดทำ ปรุงแต่งอาหารสมองอันโอชะงานนี้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร. 2158626

นายวันชัย ศิริชนะ ผู้พิมพ์โฆษณา กุมภาพันธ์ 2533

8112-05/1000

วารสารสังคมศาสตร์

ราคาขายปลีก 25 บาท

การบอกรับเป็นสมาชิก ชำระค่าสมาชิกโดยธนาคารหรือเช็คไปรษณีย์ ส่งจ่ายไปรษณีย์จุฬาลงกรณ์
ในนาม “วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”
กรุงเทพฯ ๖ 10500

ค่านำร่องสมาชิก

ประเภทส่วนบุคคล ในประเทศ ปีละ 60 บาท รวมค่าส่ง

ต่างประเทศ

- ไปรษณีย์อากาศ ยุโรป 210 บาทต่อปี อเมริกาเหนือ
225 บาทต่อปี เอเชีย 162 บาทต่อปี รวมค่าส่ง
- ไปรษณีย์ธรรมดา ยุโรป อเมริกาเหนือและเอเชีย 111 บาท
ต่อปีรวมค่าส่ง

ประเภทสถาบัน

ในประเทศ ปีละ 60 บาท รวมค่าส่ง

ต่างประเทศ

- ไปรษณีย์อากาศ ยุโรป 270 บาทต่อปี อเมริกาเหนือ
315 บาทต่อปี เอเชีย 222 บาทต่อปี รวมค่าส่ง
- ไปรษณีย์ธรรมดา ยุโรป อเมริกาเหนือและเอเชีย 171 บาท
ต่อปีรวมค่าส่ง

Price Per Issue 25 Bht.

Subscription by bank draft to “Journal of Social Sciences, Faculty of Political Science,
Chulalongkorn University, Bangkok 10500, Thailand.”

Individual

Abroad

- By Air Mail : Europe 210 Bht./annum, North America
225 Bht./annum, Asia 162 Bht./annum, (inclusive of postage)
- By Surface Mail : Europe, North America and Asia
111 Bht./annum (inclusive of postage)

Institutional

Abroad

- By Air Mail : Europe 270 Bht./annum, North America
315 Bht./annum, Asia 222 Bht./annum, (inclusive of postage)
- By Surface Mail : Europe, North America and Asia 171 Bht./
annum, (inclusive of postage)

ใบสมัครเป็นสมาชิกวารสารสังคมศาสตร์

Subscription form for the Journal of Social Sciences

ชื่อ (Name).....

ที่อยู่ (Address).....

สมัครเป็นสมาชิก.....ปี

Membership for..... Year (s)

ส่งค่าบำรุงสมาชิกประจำปี.....

Starting from volume

เริ่มตั้งแต่ปีที่.....

number.....year.....

จำนวนเงิน

Total amount.....Baht/U.S.

dollars

โดยธนาคาร/เช็คไปรษณีย์เลขที่.....cheque number.....

ส่งจ่ายไปรษณีย์จุฬาลงกรณ์ ในนาม : วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลงชื่อ (Signature).....

วันที่ (Date).....

วารสารสังคมศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรุงเทพ ฯ 10500

Journal of Social Sciences

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Bangkok 10500, Thailand

